Югары Ырга авыл җирлеге башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы

КАРАР №12

Югары Ырга авылы 2017 елның 04 сентябрь

Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйделере турында

Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районының Югары Ырга авыл җирлеге территориясенде чисталыкны, тәртипне һәм төзекләндерү дәрәҗәсен арттыру максатларында, «Россия Федерациясенде җирле үзидаре оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендеге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидаре турында»2004 елның 28 июлендеге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезенде, "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендеге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезенде Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге территориясендә чисталык, тәртип һәм төзекләндерү дәрәҗәсен күтәрү, Россия Федерациясе Төзелеш һем торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 13.04.2017 ел, №711/пр боерыгы «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының» Югары Ырга авыл җирлеге «муниципаль берәмлеге Уставы белән, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Югары Ырга авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проекты буенча ачык тыңлаулар нәтиҗәләрен карап,» авыл җирлеклере, шәһәр округлары, шәһәр эчендәге районнар территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен әзерләү өчен методик тәкъдимнәрне раслау турында " Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге Советы карары:

1.Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" 2008 ел, 31 декабрь, 988 нче карары

2.Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге Башкарма комитетының 16.04.2015 ел, №8 «Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы «Югары Ырга авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә территорияләрне санитар тоту, җыештыру һем чисталыкны тәэмин итү кагыйдәләрен раслау турында "гы карары үз көчен югалткан дип санау хакында"

3.Әлеге карарны Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлегенең махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру турында Карар кабул ителде:

-Татарстан Республикасы, Балык Бистесе муниципаль районы, Югары Ырга авылы, М.Җәлил ур., 18 йорт;

-Татарстан Республикасы, Балык Бистесе муниципаль районы, Яңа Ырга авылы, Мәктәп урамы, 48 нче йорт;

Татарстан Республикасы Балык Бистесе муниципаль районының ресми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча: http://ribnayasloboda.tatarstan.ru » Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми

порталында " Интернет мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес
буенча: http://pravo.tatarstan.ru к
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.
Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль районы
Югары Ырга авыл җирлеге башлыгы Багаутдинов Р.Н.

Расланган
Совет карары белән
Югары Ырга авыл җирлеге
Балык Бистәсе
муниципаль районы
Татарстан Республикасы
от 04.09.2017 г. № 12

Югары Ырга авыл җирлеге территориясен төзекләндерү
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы
I. Гомуми нигезләмәләр
1.1.Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Югары Ырга авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - – Кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын үтәү йөзеннән, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Россия Федерациясе Төзелеш һәм тораккоммуналь хуҗалык министрлыгының «җирлекләр, шәһәр округлары территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен әзерләү өчен методик рекомендацияләрне раслау турында " 2017 елның 13 апрелендәге 711-пр номерлы боерыгы нигезендә эшләнде, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының «Югары Ырга авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны, төзекләндерү объектларын карап тотуга һәм тәртипкә карата бердәм таләпләрне билгеләү, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Югары Ырга авыл җирлеге территориясендә (алга табаавыл җирлеге) тулаем төзекләндерү дәрәҗәсен күтәрү максатларында кабул итте.
1.2.Әлеге Кагыйдәләрдә имин, уңайлы һәм җәлеп итә торган шәһәр мохитен формалаштыру максатларында төп принциплар, алымнар, сыйфат характеристикалары һәм күрсәткечләре бәян ителгән, әлеге Кагыйдәләрнең максатлары өчен Җирлектә яшәү мохитен характерлаучы һәм мондый территориядә яшәү уңайлылыгын билгели торган территориаль чагылдырылган табигый, архитектура-планлаштыру, Экология, социаль-мәдәни һәм башка факторлар җыелмасы керә.
1.3.Әлеге кагыйдәләр җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә һәм оештыру-хокукый формаларына карамастан, барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан үтәлергә тиеш.

1.4.Әлеге кагыйдәләр билгели:
1) биналар (торак йортларны да кертеп), Корылмалар һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларын һәм киртәләрен тышкы кыяфәтенә карата таләпләр;
2)төзекләндерү эшләре исемлеге һәм аларны вакыт-вакыт башкару вакыты;
3) җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру буенча таләпләр (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).
1.5.Авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекне координацияләү һәм методик яктан тәэмин итү, җирлекнең торак пунктлары территорияләрен чистарту һәм санитар тәртиптә тоту, чисталык һәм тәртип саклау буенча эшләрне координацияләү җирлек башкарма комитетына йөкләнә.
II. Төп төшенчәләр
Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла::
җирлек территориясен төзекләндерү-әлеге Кагыйдәләрдә каралган территорияләрне карап тоту, шулай ук төзекләндерү объектларын проектлау һәм урнаштыру, гражданнарның яшәү шартларын яхшырту, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклау һәм яхшыртуга юнәлдерелгән чаралар комплексы . ;
төзекләндерү объектлары-төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр, аларда төзекләндерү буенча эш алып барыла, шул исәптән:
- балалар мәйданчыклары, спорт һәм башка ял һәм ял мәйданчыклары;
- мәйданчыклар өчен урамда йөрү һәм дрессировки эт;
- автостоянкалар мәйданчыклары;
- урамнар (шул исәптән җәяүлеләр) һәм юллар;
- парклар, скверлар, башка яшел зоналар;
- мәйданнар, яр буйлары һәм башка территорияләр;
- транспорт, инженерлык коммуникацияләренең техник зоналары, су саклау зоналары;
- коммуналь калдыкларның аерым төркемнәрен җыю өчен контейнер мәйданчыклары һәм мәйданчыклар;
әлеге Кагыйдәләрдә төзекләндерү элементларына, шул исәптән, түбәндәгеләр керә:
- яшелләндерү элементлары;
- йөгертмә;
- коймалар (коймалар);
- су җайланмалары;
- урам коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар;
- уен һәм спорт җиһазлары;
- яктырту элементлары;
- мәгълүмат урнаштыру чаралары һәм реклама конструкцияләре;
- кече архитектура формалары һәм шәһәр җиһазлары;
- капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар;
- капиталь төзелеш объектлары элементлары;

төзекләндерүне торгызу-юлның бөтен киңлеге буенча асфальт өслеген,
хуҗалык юлын, тротуарны сыйфатлы итеп торгызуны, бордюрлы ташны кире
кайтаруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм
бозылган яшел үсентеләрне утырту белән тырмалау өчен газоннарны ремонтлау,
реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз
эченә алган эшләр комплексы . ;
газон - махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү белән булдырыла
торган, утырту, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль
элементы булган, шулай ук табигый үлән үсемлеге;
йорт-ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт
урнашкан җир кишәрлеге;
ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче
корылмалар (җир базы, Күгәрчен тавыклары, сарайлар һ. б.);
йорт билгеләре – аншлаг (урам, мәйдан, проспект), номер билгесе (йорт һәм
корпус номерлары күрсәткече), подъезд һәм фатир номерлары күрсәткече,
флагодельләр, истәлекле такталар, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезик
билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм сүүткәргеч челтәре коелары
күрсәткечләре, җир асты газүткәргечләре корылмаларының күрсәткече, җир асты
газүткәргеченең корылмалары күрсәткече;
яшел үсентеләр-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар,
урманнар, аеруча саклаулы табигать территорияләре, бульварлар, скверлар,
бакчалар, газоннар, чәчәкләр, шулай ук аерым торучы агачлар һәм
куаклар)җыелмасы.;
җир кишәрлеге-Җир өслегенең бер өлеше булып торган һәм аны аерым бер
әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирә торган характеристикаларга ия булган
күчемсез милек.;
җир эшләре-грунт юып алу, җәю, җирлек территориясенең камилләштерелгән
яки грунт өслеген бозып, йә камилләштерелгән юлларны һәм тротуарларны
урнаштыру (җәю) белән бәйле эшләр;
инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре:
сууткәргеч, канализация, җылылык, трубаүткәргечләр, электр линияләре, элемтә һәм
башка инженерлык корылмалары, җирлек территориясендә булган яисә салына
торган яисә салына торган башка инженерлык корылмалары;
яңгыр сулары канализациясе (яңгыр сулары канализациясе) - өске (яңгыр
сулары, Таллы), су сиптерү һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән
инженерлык корылмалары комплексы (талоблар, яңгыр кабул итү җайланмалары,
лотоклар һәм торбалар).;
кече архитектура формалары-монументаль-декоратив бизәлеш элементлары,
мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, авыл җирлеге
территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җайланмалар.;
тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында җирлекнең магистральләре,
урамнары, мәйданнары, парклары, скверлары, бульварлары, ишегаллары һәм
җәяүлеләр юллары яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы . ;
яшелләндерү-территорияне төзекләндерү һәм Ландшафтлы оештыру
элементы, ул җирлек тирәлеген үсемлек компонентларын актив кулланып

формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук инженер әзерләүнең төрле төрләре (вертикаль планлаштыру, террраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкаруга, яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерүгә, агачлар, шул исәптән зур агачлар, куаклар утыртуга, үләнле газоннар, чәчәк үсентеләре булдыруга, махсус бакчалар төзүгә һ. б. бәйле комплекслы процесс.;

махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый формадагы юридик затлар;

территорияләрне карап тоту-биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, киртәләрнең, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларының фасадларын үз вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юл, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатацион торышына ярдәм итүче эшләр комплексы;

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чар, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

йорт яны территориясе – яшелләндерү элементлары, керү юллары, йорт подъездлары, әлеге йортта яшәүчеләр өчен мәйданчыклар (балалар, спорт, ял итү, контейнерлар өчен, этләрне урамда йөртү өчен) һәм йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектлар.;

якын-тирә территория-бина, корылмалар, киртәләр, төзелеш мәйданчыгы, сәүдә, реклама объектлары, бирелгән җир кишәрлеге чикләренә, шулай ук милектәге, кулланылыштагы (биләгән)башка объектларга турыдан-туры якын территория . ;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады авыл җирлеге территорияләреннән, кагыйдә буларак, магистраль һәм/яки башка әһәмияттәге урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән.;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (элмә тактасы) - оешманың урнашу урынында һәм (яки) товарны гамәлгә ашыру урынында, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү урынында, кулланучыларга җиткерү өчен, шулай ук оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турында мәгълүмат, шулай ук мәгълүматны үз эченә алган территорияне төзекләндерү элементы булып тора., ул закон үз көченә керергә тиеш яисә эшлекле әйләнешнең гадәти үз көченә керергә тиеш һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәләре охшаш;

бина-җир өсте һәм (яки) җир асты өлешенә ия булган, үз эченә биналар, инженер-техник тәэмин итү челтәрләре һәм инженер-техник тәэмин итү системасы булган, кешеләр яшәү һәм (яки) эшчәнлеге, җитештерү урнаштыру, саклау һәм хайваннарны тоту өчен билгеләнгән күләмле төзелеш системасы.;

стационар булмаган сәүдә объекты-инженерлык-техник тәэминаты челтәрләренә тоташтырылуга (технологик тоташтыруга), шул исәптән күчмә корылмага карамастан, җир кишәрлеге белән нык бәйләнгән вакытлыча корылмадан яисә вакытлыча корылмадан гыйбарәт сәүдә объекты.

III. Гомуми принциплар һәм алымнар

3.1. Территорияләрне төзекләндерү эшчәнлегенә территорияләрне төзекләндерү буенча проект документациясен эшләү, территорияләрне төзекләндерү һәм төзекләндерү объектларын карап тоту буенча чараларны үтәү керә.

3.2.Әлеге Кагыйдәләрнең максаты-территорияләрне төзекләндерү буенча проект документациясе астында җирлекнең үсеш стратегиясенә һәм җирлек халкының ихтыяҗларын чагылдыручы концепциягә нигезләнгән документлар пакеты аңлана. Әлеге документациянең составы, аның кайсы төзекләндерү объектына керүенә карап, төрле булырга мөмкин. Төзекләндерү буенча проект документларында тәкъдим ителә торган карарлар социологик, архитектура, шәһәр төзелеше һәм башка тикшеренүләр, проект карарларының нәтиҗәлелеген социальикътисадый бәяләү нәтиҗәләре буенча әзерләнә.

3.3. Шәһәр тирәлеген үстерүне яхшырту, яңарту, трансформацияләү, иң яхшы тәҗрибәләрне һәм технологияләрне куллану юлы белән башкарырга кирәк, шул исәптән инфраструктураны, идарә итү системасын, технологияләрне, халык һәм ширкәтләр арасында коммуникацияләрне үстерү юлы белән дә. Шул ук вакытта төзекләндерү буенча комплекслы проектларны гамәлгә ашыру зарур, ул бер үк вакытта төзекләндерелә торган территориядән файдалануның уңайлылыгын һәм визуаль җәлеп итүчәнлеген арттыруны тәэмин итә.

3.4.Содержание объектов благоустройства осуществляется путем поддержания в надлежащем техническом, физическом, эстетическом состоянии объектов благоустройства, их отдельных элементов в соответствии с эксплуатационными требованиями. При разработке и выборе проектов по благоустройству территорий важным критерием является стоимость их эксплуатации и содержания.

3.4.Төзекләндерү объектларын карап тоту төзекләндерү объектларының техник, физик, эстетик торышы, аларның аерым элементларын эксплуатация таләпләренә туры китереп тоту юлы белән башкарыла. Территорияләрне төзекләндерү проектларын эшләгәндә һәм сайлаганда, аларны эксплуатацияләү һәм карап тоту бәясе мөһим критерий булып тора.

3.5.Төзекләндерү эшчәнлегендә катнашучылар булып торалар:

а) төзекләндерүгә таләп формалаштыручы һәм тәкъдим ителгән карарларны бәяләүдә катнаша торган җирлек халкы. Халык иҗтимагый оешмалар һәм берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителергә мөмкин;

б) техник заданиене формалаштыручы җирле үзидарә органнары вәкилләре башкаручыларны сайлыйлар һәм үз вәкаләтләре чикләрендә финанслауны тәэмин итәләр;

в) җирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы, төзекләндерүгә, шулай ук төзекләндерү чараларын финанслауда катнаша ала торган хуҗалык субъектлары;

г) һөнәри җәмәгатьчелек вәкилләре, шул исәптән ландшафт архитекторлары, төзекләндерү һәм яшелләндерү буенча белгечләр, төзекләндерү концепцияләрен һәм

проектларын эшләүче архитекторлар һәм дизайнерлар, эш документлары;
д) эшләрне башкаручылар, төзекләндерү һәм яшелләндерү, шул исәптән кече архитектура формаларын төзү буенча белгечләр;
е) башка затлар.
3.6.Җирлекнең җирле үзидарә органнары төзекләндерү буенча проектларны әзерләүдә һәм тормышка ашыруда, тормышка ашырылган проектларның сыйфатын күтәрү, шулай ук төзекләндерү объектларының сакланышын тәэмин итү максатларында, җирлек халкының катнашуын тәэмин итәләр.
3.7.Биредә яшәүчеләрнең катнашуы турыдан - туры яки турыдан-туры җәмәгать оешмалары, шул исәптән профессиональ проектлаучылар-архитекторлар, ландшафт архитекторлары, дизайнерлар, шулай ук Эшкуарлар ассоциацияләре һәм берләшмәләре аша туры яки турыдан-туры булырга мөмкин. Ул төзекләндерү проектларын башлап җибәрү, проект карарлары буенча фикер алышуда катнашу һәм карарлар кабул итү юлы белән гамәлгә ашырыла.
3.8.Һәр территория өчен төзекләндерү концепциясен төзекләндерү эшчәнлегендә халыкның һәм башка катнашучыларның ихтыяҗларын һәм ихтыяҗларын исәпкә алып һәм концепциянең барлык этапларында турыдан-туры катнашканда, шулай ук шәһәр мохитен комплекслы үстерү буенча стратегик бурычларны исәпкә алып, шул исәптән яңа элемтәләр булдыру, аралашу һәм аерым гражданнар һәм бергәлекләрнең үзара хезмәттәшлеге, аларның территорияләрне үстерү буенча проектларны проектлауда һәм тормышка ашыруда катнашуы өчен мөмкинлекләр булдыру зарур., төзекләндерү объектларын карап тоту һәм торак пунктта яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлегенең башка формалары өчен.
3.9. Күп санлы халык өчен уңайлы һәм җиңел урнашкан җирлек территорияләрен максималь Нәтиҗәлелек белән, озак вакыт дәвамында һәм теләсә кайсы сезонда Файдаланырга кирәк. Җирлек киңлекләренең үзара бәйләнешен, инфраструктура объектларының үтемлелеген, шул исәптән нигезсез киртәләрне һәм каршылыкларны бетерү хисабына да, күздә тотарга кирәк.
3.10. Территорияләрне төзекләндерү проектларын гамәлгә ашырганда шәһәр тирәлегенең сыйфатын тәэмин итү түбәндәге принципларны тормышка ашыру юлы белән ирешергә мөмкин:
3.10.1. Функциональ төрлелек принцибы-микрорайон (квартал, торак комплекс) территориясенең төрле социаль һәм коммерция сервислары белән тыгызлыгы.
3.10.2. Җәяүлеләр мохитен уңайлы оештыру принцибы-җирлектә уңайлы, куркынычсыз, җәяүлеләр өчен уңайлы шартлар тудыру. Җәяүлеләрнең җәлеп итүчәнлеге төрле функцияләрне (транзит, коммуникацион, рекреацион, кулланучылар) җәяүлеләр маршрутларында берләштерү юлы белән тәэмин ителә. Төрле категория гражданнар, шул исәптән төрле һава шартларында аз хәрәкәтләнүче гражданнар төркемнәре өчен дә, җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеген тәэмин итү максатка ярашлы.
3.10.3. Уңайлы мобильлек принцибы-халыкның тизлек һәм уңайлылык дәрәҗәсе буенча тиңләштерелгән торак пунктта һәм аннан читтә төрле транспорт төрләре (шәхси автотранспорт, төрле җәмәгать транспорты, велосипед) ярдәмендә керү мөмкинлеге булу.

3.10.4. Аралашу өчен уңайлы мохит принцибы - җирлек территориясенең торак пунктында халык өчен, шул исәптән мәйданнар, яр буйлары, урамнар, җәяүлеләр зоналары, скверлар, парклар (алга таба - иҗтимагый киңлекләр) һәм чит кешеләрнең берләшеп аралашуы һәм вакыт үткәрү өчен билгеләнгән территорияләрне (алга таба - хосусый пространство) даими һәм түләүсез урнаштыру.

3.10.5. Җәмәгать һәм хосусый киңлекләрнең төрле элементларына (яшел үсентеләр, су объектлары һ.б.) бай булу принцибы, территориаль урнашу һәм территориянең функциональ билгеләнешенә карап, пространство оешмасының тыгызлыгы.

3.11. Аралашу һәм уңайлы җәяүлеләр мохите принципларын тормышка ашыру җәмәгать һәм хосусый киңлекләрне зарарлы факторлардан (тавыш, тузан, газ) саклау өчен уңайлы шартлар булдыруны күздә тота.

3.12. Иҗтимагый киңлекләр торак һәм Иҗтимагый тирәлекнең, кешеләрне җәлеп итү нокталарының, транспорт төеннәренең киң һәм планлаштырылган бәйләнеше принцибын тәэмин итәләр.

3.13.Төзекләндерү комплекслы проектларын тормышка ашыруны комплекслы төзекләндерү проектлары территориясеннән ерак булмаган җир кишәрлекләре милекчеләрен һәм башка кызыксынган якларны (төзүчеләр, идарә итүче оешмалар, гражданнар һәм эшмәкәрләр берләшмәләре, якын-тирә биналарда коммерция биналары милекчеләрен һәм арендаторларын) җәлеп итеп, шул исәптән муниципаль-шәхси партнерлык механизмнарын кулланып башкарырга кирәк. Җирлек территорияләренең үзара бәйле, төрле хуҗалары булган участокларда урнашкан Бердәм яки килешенгән төзекләндерү проектларын эшләү киңәш ителә.

3.14. Төзекләндерү эшләрен башкару өчен конкрет зоналарны, территорияләрне, объектларны билгеләү, проектларны тормышка ашыру чираты, финанслау күләме һәм чыганаклары территорияләрне төзекләндерү буенча тиешле муниципаль программада билгеләнә.

IV. Төзекләндерү объектларын карап тоту һәм эксплуатацияләү тәртибе

Иҗтимагый әһәмияттәге территорияләрдәге төзекләндерү объектларына торак пунктның иҗтимагый киңлекләре, участоклар һәм иҗтимагый төзелеш зоналары керә, алар төрле кушылмаларда җирлекнең иҗтимагый территорияләрен формалаштыралар: локаль әһәмияттәге үзәкләр, җирлекнең күп функцияле, магистраль һәм махсуслаштырылган иҗтимагый зоналары.

Әлеге кагыйдәләр составына җәйга салучы бүлекләр (бүлекчәләр) кертелгән:

- җәмәгать пространстволарының торышына, төрле билгеләнештәге биналарның торышы һәм тышкы кыяфәтенә, төрле милек формасындагы биналарның торышына, җирлектәге төзекләндерү объектларына һәм аларның аерым элементларына карата гомуми таләпләр;
- төзекләндерү объектларын карап тоту һәм эксплуатацияләү тәртибе;
- халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен мохиткә карата аерым таләпләр;
- әлеге кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту тәртибе.

4.1. Территорияләрне төзекләндерү иҗтимагый билгеләнештәге.

4.1.1. Иҗтимагый әһәмияттәге территорияләрдәге төзекләндерү объектлары

булып түбендегелер тора: торак пунктның иҗтимагый киңлеклере, участоклар һем иҗтимагый төзелеш зоналары, алар төрле кушылмаларда җирлекнең иҗтимагый территориялерен формалаштыралар: гомумшеһер һем локаль еһемиятке ия булган үзеклер, җирлекнең күп функцияле, магистраль һем махсуслаштырылган иҗтимагый зоналары.

4.1.2. Төзеклендерү буенча проект чараларын эшлегенде иҗтимагый еһемияттеге территориялерде түбендегелерне теэмин итерге кирек: территориялерне визуаль кабул итү өчен ачык һем үте күренмеле итү (чукрак коймалар булмау), халыкның (аз херекетленүче төркемнерне де кертеп) тоткарлыксыз херекет итү шартлары, тарихи барлыкка килген планлаштыру структурасын һем төзелеш масштабын яклау алымнары, торак пунктның ейлене-тире мохите белен төзеклендерү элементларының стильле бердемлегене ирешү.

4.1.3.Җемегать пространстволары территориялерен төзеклендерү проектларын алдан проект алды тикшеренүлере нигезенде эшлерге киңеш ителе. Яшеү уңайлыгының югары дережесен, ейлене-тирелекнең визуаль җелеп итүченлеген, җемегать киңлеклерен коммуникация һем аралашу урыннары буларак карый торган һем эшкуарлыкны үстерү өчен мөмкинлеклер булуны теэмин ите торган проектларны тормышка ашыру өчен файдаланырга киңеш ителе.

4.1.4.Кагыйде буларак, җирлекнең җемегать киңлеклере территориясенде тышкы төзеклендерүнең конструктив элементлары исемлегене түбендегелер кере: каты өслек төрлере, өслеклерне бейлеү элементлары, яшеллендерү, эскемиялер, чүпчар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, мегълүмат йөртүчелер, яшеллендерү участокларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус капламалар төрлере һ.б.).

4.1.5. Иҗтимагый киңлеклер территориясенде декоратив-гамели сенгать есерлерен, декоратив су җайланмаларын урнаштыру текъдим ителе.

4.1. Территорияләрне төзекләндерү
иҗтимагый билгеләнештәге.

4.1.1. Иҗтимагый еһемияттеге территориялердеге төзеклендерү объектлары
булып түбендегелер тора: торак пунктның иҗтимагый киңлеклере, участоклар һем иҗтимагый төзелеш зоналары, алар төрле кушылмаларда җирлекнең иҗтимагый территориялерен формалаштыралар: гомумшеһер һем локаль еһемиятке ия булган үзеклер, җирлекнең күп функцияле, магистраль һем махсуслаштырылган иҗтимагый зоналары.

4.1.2. Төзеклендерү буенча проект чараларын эшлегенде иҗтимагый еһемияттеге территориялерде түбендегелерне теэмин итерге кирек: территориялерне визуаль кабул итү өчен ачык һем үте күренмеле итү (чукрак коймалар булмау), халыкның (аз херекетленүче төркемнерне де кертеп) тоткарлыксыз херекет итү шартлары, тарихи барлыкка килген планлаштыру структурасын һем төзелеш масштабын яклау алымнары, торак пунктның ейлене-тире мохите белен төзеклендерү элементларының стильле бердемлегене ирешү.

4.1.3.Җемегать пространстволары территориялерен төзеклендерү проектларын алдан проект алды тикшеренүлере нигезенде эшлерге киңеш ителе. Яшеү уңайлыгының югары дережесен, ейлене-тирелекнең визуаль җелеп итүченлеген,

җәмәгать киңлекләрен коммуникация һәм аралашу урыннары буларак карый торган һәм эшкуарлыкны үстерү өчен мөмкинлекләр булуны тәэмин итә торган проектларны тормышка ашыру өчен файдаланырга киңәш ителә.
4.1.4.Кагыйдә буларак, җирлекнең җәмәгать киңлекләре территориясендә тышкы төзекләндерүнең конструктив элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүпчар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус капламалар төрләре һ.б.).
4.1.5. Иҗтимагый киңлекләр территориясендә декоратив-гамәли сәнгать әсәрләрен, декоратив су җайланмаларын урнаштыру тәкъдим ителә.
4.2. Төзекләндерү
торак билгеләнешендәге территорияләрдә
4.2.1.Иҗтимагый киңлекләр,күп фатирлы йортлар, балалар бакчалары, мәктәпләр, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау, төрле кушымталарда торак төркемнәр, микрорайоннар, торак районнарны формалаштыра.
4.2.2.Торак билгеләнешендәге территорияләрдә җәмәгать пространстволарын җәяүлеләр коммуникацияләре системасы, торак төркемнәр, микрорайоннар, торак районнар һәм гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр булдыру тәкъдим ителә.
4.2.3. Кагыйдә буларак, җәяүлеләр коммуникацияләре һәм хезмәт күрсәтү участоклары территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләр бәйләнеше элементлары, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр.
4.2.4.Тышкы реклама чараларын, капиталь булмаган стационар булмаган корылмаларны урнаштыру мөмкин.
4.2.5.Торак билгеләнешендәге территорияләрдәге җәмәгать урыннары территориясен билгеле бер функцияләрне башкару өчен билгеләнгән зоналарга бүләргә киңәш ителә: рекреацион, транспорт, хуҗалык һ.б. иҗтимагый киңлекләр мәйданы буенча чикләгәндә җәяүлеләр йөри алырлык зонада урнашкан функциональ зоналарны һәм мәйданнарны исәпкә алу рөхсәт ителә.
4.2.6.Торак билгеләнешендәге территорияләрдә бер үк вакытта җәмәгать киңлекләрендә рекреацион һәм транспорт функцияләрен урнаштыру мөмкин булмаса, территорияне куллануда өстенлек рекреацион функция бирелә. Шул ук вакытта транспорт функциясен хәл итү өчен махсус инженер-техник корылмалар (җир асты/җир асты паркинглары) кулланыла.
4.2.7.Торак билгеләнештәге территорияләрдә җәмәгать киңлекләренең куркынычсызлыгы аларны торак йортлар тәрәзәләре ягыннан, шулай ук тирә-юнь иҗтимагый киңлекләр ягыннан яктырту белән бергә карау белән тәэмин ителә.
4.2.8. Торак төзелеше участокларын төзекләндерүне йорт яны территориясеннән күмәк яки индивидуаль файдалануны исәпкә алып башкарырга кирәк. Моннан тыш, аларны тарихи төзелешләр составында урнаштырганда, төзелешнең югары тыгызлыгы булган территорияләрдә, магистральләр буенда, реконструкцияләнә торган территорияләрдә торак төзелеше участокларын

төзекләндерү үзенчәлекләрен исәпкә алырга кирәк.
4.2.9.Йорт яны территориясеннән күмәк файдаланучы күпфатирлы йортларның җир участогы территориясендә (күп фатирлы йорт) транспорт йөрү (йөрү), җәяүлеләр коммуникацияләре (төп, икенче дәрәҗә), мәйданчыклар (мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен, олылар өчен уеннар, чүп-чар җыючылар, кунак автостоянкалары, керү төркемнәрендә), яшелләндерелгән территорияләрне күздә тотарга кирәк. Әгәр участок территориясенең күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә спорт мәйданчыклары һәм мәктәп яшендәге балалар уеннары өчен мәйданчыклар, этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар урнаштыру киңәш ителә.
4.2.10.Күмәк файдаланудагы торак төзелеше участогы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә юл катламының каты төрләрен, мәйданчыкларның төрле капламаларын, үсемлекләрне бәйләү элементларын, мәйданчыкларны җиһазлау, яшелләндерү, яктырту җиһазларын кертергә кирәк.
4.2.11. Магистраль урамнар буйларында торак урыннарны урнаштырганда урам ягыннан аларны тоташ койма белән әйләндереп алу һәм мәйданчыклар (балалар, спорт, чүп-чар җыючылар урнаштыру өчен) урнаштыруга юл куймаска кирәк.
4.2.12. Балалар бакчалары һәм мәктәпләр территорияләрен яшелләндергәндә агулы җиләк-җимеш, шулай ук чәнечкеле һәм гөлҗимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.
4.2.13.Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементлары исемлегенә каты өслек төрләре, өслекләрне бәйләү элементлары, киртәләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмат җиһазлары (күрсәткечләр) кертергә кирәк.
4.2.14. Территорияне, автостоянкаларны төзекләндерүне юлларның һәм юлларның каты өслеге, яктырту җиһазлары белән тәэмин итәргә кирәк.
4.3. Төзекләндерү
рекреацион билгеләнештәге территорияләр
4.3.1. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерү объектлары булып, гадәттә, рекреация объектлары - аеруча саклаулы табигать территорияләре территорияләре территорияләре, ял итү зоналары, парклар, бакчалар, бульварлар, скверлар тора.
4.3.2. Бакча-парк сәнгате, тарих һәм архитектура һәйкәлләрен төзекләндерү, кагыйдә буларак, аларның тарихи йөзен, планировкасын, яшелләндерүне үз эченә ала, шул исәптән үсемлекләр ассортиментын да. Парк территориясен төзекләндерү элементлары белән җиһазлау һәм җиһазлау ул урнашкан территориянең тарихи-мәдәни регламенты нигезендә проектлаштырырга кирәк.
4.3.3. Рекреация объектларын реконструкцияләгәндә күз алдында тотарга кирәк:
- урман парклары өчен: тотрыклы эшләргә сәләтле экосистемалар булдыру, ландшафтларның һәм утыртмаларның кыйммәтенә карап, территорияне функциональ зоналаштыруны үткәрү, урман паркының төрле зоналары өчен куллану режимнары һәм төзекләндерү чаралары;
- Парклар һәм бакчалар өчен: планлаштыру структурасын

реконструкцияләү (мәсәлән, юл челтәренең тыгызлыгын үзгәртү), утыртмаларның тыгызлыгы югары булган участокларны кисү, авыруларны, Иске, декоратив булмаган агачларны һәм үсемлекләрнең декоративлыгын югалткан аз кыйммәтле төрләрен бетерү, аларны агач һәм куакларның декоратив-яфраклы һәм матур чәчәк ата торган формаларына алыштыру, ял мәйданчыкларын, балалар мәйданчыкларын оештыру.;

- бульварлар һәм скверлар өчен: катлаулы вертикаль структуралы төркемнәр формалаштыру, авыруларны, иске һәм декоратив булмаган агачларны бетерү, машина йөрү өлеше һәм якын-тирәдәге агачлар арасында араны булдыру һәм арттыру, утырту һәм карап тоту өчен махсус технологияләрне кулланып, риск зонасыннан читтә утырту.

4.3.4. Актив ялны оештыру, коену һәм рекреация (алга таба - ял итү зонасы) өчен билгеләнгән һәм җайлаштырылган территорияләрдә түбәндәгеләр урнаштырырга киңәш ителә: юл белән медицина хезмәте күрсәтү пункты, коткару станциясе, җәяүлеләр юллары, инженерлык җиһазлары (эчәргә яраклы су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу, сулыкка пычранган өслекле агып төшүдән саклау).

4.3.5. Ял итү зонасы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлеге, кагыйдә буларак, түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслекле юллар, катнаш юллар (плитка, газонга баткан), яшелләндерү, эчә торган фонтанчиклар, эскәмияләр, чүп - чар өчен кечкенә контейнерлар, Пляж җиһазлары (Кояштан элмәкләр, ятаклар, киенү кабиналары), бәдрәф кабиналары.

4.3.6. Объектлар территорияләрен яшелләндерүне проектлаганда киңәш ителә:

- гамәлдәге үсемлекне, агач үсемлекләренең һәм үлән катламының торышын бәяләргә;

- агач үсемлекләренең корыган зыяннарын ачыклау, аларны бетерү буенча чаралар эшләү;;

- ял итү зонасының гомуми мәйданының 80% ыннан да ким булмаган күләмдә үлән катламын, агач-куак һәм яр буе үсемлекләрен саклауны тәэмин итәргә;;

- сулык ярларын яшелләндерүне һәм формалаштыруны тәэмин итәргә (тузанлы һәм эродирлана торган склоннарда ярларны ныгыту поясы, склонлы су саклаучы билләр - баш дренаж һ. б.);

- башка максатларда (этләрне урамда йөртү, уен шәһәрчекләре, аттракционнар урнаштыру һ.б.) ял итү зонасы территориясен кулланмауны тәэмин итәргә.

4.3.7. Коймаларны, урам-техник җиһазларны («су», «туңдырма» сәүдә арбаларын), ваклап сату һәм туклану өчен капиталь булмаган стационар булмаган корылмаларны, бәдрәф кабиналарын урнаштыру мөмкин.

4.3.8. Җирлек территориясендә паркларның түбәндәге төрләре оештырылырга мөмкин: күп функцияле (вакытлы ял, күңел ачу, актив һәм тынлы ял итү, өлкәннәр һәм балалар өчен аттракционнар урнаштыру), махсуслаштырылган (махсус ял төрләрен оештыру өчен билгеләнгән), торак

районнар парклары (торак район халкының актив һәм тынлы ялын оештыру өчен билгеләнгән).
4.3.9. Ландшафт-климат шартлары буенча-рельефлы кисешкән парклар, сулыклар ярлары буенча парклар, урман утыртмалары биләп торган территорияләрдә парклар.
4.3.10. Күп функцияле парк территориясендә аллеялар системасын, юллар һәм мәйданчыклар системасын, парк корылмалары (аттракционнар, беседкалар, павильоннар, бәдрәфләр һ.б.) күздә тотарга киңәш ителә. Яшелләндерүнең төрле төрләрен һәм алымнарын: вертикаль (Пергола, трельяжлар, шпалерлар), мобиль (контейнерлар, вазоннар) куллану, агач, куаклардан декоратив композицияләр ясау, чәчәк бизәү, үсемлекләрнең экзотик төрләрен куллану киңәш ителә.
4.3.11. Парк корылмаларының составы һәм саны, махсуслаштырылган паркларда төзекләндерү элементлары, кагыйдә буларак, паркның тематик юнәлешенә бәйле, проектлау биреме һәм проект карары белән билгеләнә.
4.3.12. Торак парк территориясендә аллея һәм юллар системасын, мәйданчыкларны (балалар, тыныч һәм актив ял итү, спорт мәйданчыкларын) күздә тотарга киңәш ителә. Парк территориясе янәшәсендә яки аның составында торак районның спорт комплексы, балалар спорт-уен комплекслары, роликларда шуу урыннары булырга мөмкин.
4.3.13. Торак район паркында яшелләндерү буенча проект чараларын эшләгәндә пространство структурасының һәм утыртмаларның формалаштырыла торган төрләрен исәпкә алырга кирәк; территориянең функциональ-планлаштыру оешмасына карап, әлеге климат зонасы өчен хас булган үсемлекләр төрләрен кулланып чәчәк бизәүне күздә тотарга киңәш ителә.
4.3.14. Торак пункт территориясендә түбәндәге балалар бакчалары (халыкның кыска вакытлы ялын һәм йөрүен оештыру өчен билгеләнгән), корылмалар каршындагы балалар бакчалары, балалар бакчалары, күргәзмәләр (мөстәкыйль объект яки шәһәр паркының бер өлеше буларак эшли торган экспозиция территориясе) һ. б. булдырырга киңәш ителә.
4.3.15. Кагыйдә буларак, ял һәм җәяү йөрү бакчасы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәге юллар керә: плитка куәте рәвешендәге юллар катламының каты төрләре, өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүплекләр, урамдагы техник җиһазлар («су», «туңдырма» арбалары), яктырту җиһазлары.
4.3.16. Капламның колористик чишелешен, су җайланмаларын, декоратив-гамәли бизәлеш элементларын, архитектура-декоратив яктырту җиһазларын урнаштыруны, яшелләндерүнең пейзаж характерын формалаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.
4.3.17. Коймаларны, капиталь булмаган стационар булмаган туклану корылмаларын (җәйге кафе) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.
4.3.18. Күргәзмә-бакчаның планировкасы, кагыйдә буларак, экспозицияне отышлы тәкъдим итүгә һәм аны караганда уңайлы хәрәкәт булдыруга юнәлтелгән.

4.3.19. Бульварлар һәм скверлар-пространство тирәлегенең мөһим объектлары һәм җирлекне яшелләндерү системасының структур элементлары. Кагыйдә буларак, бульварлар һәм скверлар территорияләрендәге төзекләндерү элементлары исемлегенә юллар һәм мәйданчыкларның каты өслеге, өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары керә.

4.4. Төзекләндерү

Транспорт һәм инженерлык инфраструктурасы территорияләрендә

4.4.1. Торак пунктның транспорт коммуникацияләре территорияләрендә төзекләндерү объектлары булып кызыл линия чикләрендә торак пунктның урам-юл челтәре, төрле типтагы җәяүлеләр кичүе тора.

4.4.2. Кагыйдә буларак, урам һәм юллар территорияләрендәге төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: юл полотносының һәм тротуарларның каты өслеге, өслекләрне бәйләү элементлары, урам һәм юл буйларын яшелләндерү, куркыныч урыннарны коймалау, яктырту җиһазлары, юл хәрәкәте мәгълүматын йөртүчеләр (юл билгеләре, тамгалар, светофор җайланмалары).

4.5. Җирлекне рәсмиләштерү һәм мәгълүмат

4.5.1. Элмә такталарны, реклама һәм витриналарны рәсмиләштерү һәм урнаштыру.

4.5.1.1. Мәгълүмат конструкцияләрен (алга таба - элмә такталар) урнаштыруны, шулай ук башка график элементларны урнаштыруны «реклама турында»2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясындагы 5.8 өлешен исәпкә алып эшләнгән муниципаль хокукый актлар нигезендә башкарырга кирәк.

4.5.1.2. Якты реклама һәм элмә такталардан файдаланучы оешмаларга газ яктырткыч торбаларны һәм электр лампаларын вакытында алыштыруны тәэмин итәргә кирәк. Аерым билгеләр төзек булмаган очракта, реклама яки элмә такталарны тулысынча сүндерергә киңәш ителә.

4.5.1.3.Биналарда биналарның архитектур элементларын ябучы элмә такталар һәм реклама урнаштыру рөхсәт ителми (мәсәлән: тәрәзә проемалары, колонналар, орнамент һ.б.). Ялган элмә такталарны 1953 яки аннан да иртәрәк төзелгән архитектура һәйкәлләренә һәм биналарга урнаштырырга рөхсәт ителми. Реклама 4 елдан да артмаган санда биналарның (брандмауэрларның) Начар фасадларына урнаштыру рөхсәт ителә.

4.5.1.4.Беренче һәм икенче катлар арасында хәрефләрнең уртача линиясе буенча тигезләнгән элмә такталарны (хәрефләрнең чыгару элементларын исәпкә алмыйча) 60 см.дан да артмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителә. Сәүдә комплекслары өчен элмә такталарның урнашуын һәм конструкциясен билгели торган үз архитектура-сәнгать концепцияләрен эшләү тәкъдим ителә.

4.5.1.5. Газеталар, афишалар, плакатлар, төрле игъланнар һәм реклама махсус урнаштырылган стендларда гына рөхсәт ителә. Тамашалы чараларның аз форматлы битләреннән торган афишалар өчен вакытлыча төзелеш киртәләрендә өстәмә рәвештә урнаштыру мөмкин.

4.5.1.6. Электр транспорты, урам яктыртуы, биналар, коймалар һәм
башка корылмалар терәге игъланнарыннан чистарту эшләрен әлеге
объектлардан файдаланучы оешмаларга башкарырга кирәк.
4.5.1.7. Реклама конструкцияләрен урнаштыру һәм эксплуатацияләүгә
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы карары
белән билгеләнгән тәртиптә башкарырга кирәк.
4.5.1.8. Реклама конструкциялөрен җиһазлардан аерым урнаштыру рөхсөт
ителми (мөсөлөн, мөдени һөм спорт объектлары конструкциялөреннөн, шулай ук
афиша тумбаларыннан тыш).
4.5.1.9. Зур форматлы реклама конструкциялөре (билбордлар, суперсайтлар
һөм башкалар) торак, җөмөгать һөм офис биналарыннан 100 метр ераклыкта
урнашырга рөхсөт ителми.
4.5.2. Навигацияне оештыру.
4.5.2.1. Навигацияне уңайлы урыннарда урнаштырырга киңеш ителө, ө визуаль
тавыш тудырмый һөм бинаның архитектур элементларын япмыйча гына.
4.6.Төзеклөндерү объектларын карап тоту
4.6.1. Халыкның экологик һөм санитар-эпидемиологик иминлеген төэмин
итүгө һөм өйлөнө-тирө мохитне саклауга юнөлдерелгөн җитештерү һөм куллану
калдыкларын, башка калдыкларны, карны махсус билгелөнгөн урыннарга җыю,
чыгару белөн бөйле чаралар һөм башка чаралар оештыру
(алга таба - территорияне җыештыру)
4.6.1.1.Җирлекнең һөр торак пунктында кызыксынган затлар белөн
килештерелгөн картаны төзергө киңеш ителө, ул үзенө буйсынган территориянең
конкрет участокларын, шул исөптөн барлык милек рөвешлөрендөге күчемсез милек
объектларына якын-тирө территориялөрне җыештыруга җаваплы кешелөрне
беркетеп куя. Карта барлык кызыксынучы затлар (предприятиелөр, оешмалар,
идарөче компаниялөр, авыл җирлеге башкарма комитеты) белөн каты коммуналь
калдыклар җыю урыннарын күрсөтеп, килештерелө.
4.6.1.2.Бу карталарда төзеклөндерү элементларының хөзерге торышы,
муниципалитетлар һөм идарөче компаниялөр арасында агымдагы территорияне
карап тоту буенча вөкалөтлөрне чиклөү, шулай ук планлаштырылган объектлар
чагыла. Картада чагылдыручы берничө катламны күздө тотарга мөмкин:
а) территориянең агымдагы торышы, агымдагы карап тоту өчен җаваплы
кешелөрне беркетеп,;
б) ишегалларын һөм иҗтимагый зоналарны (паркларны, скверларны,
бульварларны)төзеклөндерү проектлары;
в) проектларны гамөлгө ашыру барышы.
Карталар җөмөгатьчелек фикер алышуын үткөрү мөмкинлеге бирү, шулай ук
телөсө кайсы кызыксынган затка картада интерактив режимда төзеклөндерү эшлөрен
оештыручы һөм элемтө өчен мөгълүмат белөн эшлөүче җаваплы затларны күрергө
мөмкинлек бирү максатыннан ачык һөркем керө алырлык итеп урнаштырылырга
тиеш.
4.6.1.3. Авыл җирлеге территориясен чистарту эшлөрен планлаштыру,
җирлекнең һөр өлеше бу территорияне җыештыру өчен җаваплы кешелөргө
беркетелсен өчен башкарыла.

4.6.1.4.Җыештыруга биналарны (биналарны), корылмаларны, шул исәптән вакытлыча корылмаларны да кертеп, милек хокукында, башка әйбер хокукында, аренда хокукында, башка законлы хокукта, территорияне арендалау килешүенә кертү һәм аның чикләрен билгеләү юлы белән, шулай ук җир кишәрлекләре милекчеләре белән килешүләр аша биналар (биналар), корылмалар милекчеләре булган физик, юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр җәлеп ителә.
Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта (алга таба - җир кишәрлекләренә ия булучылар) булган җир кишәрлеге, шулай ук милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта булган биналар, корылмалар, гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә мөстәкыйль рәвештә яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән чистартырга тиеш.
Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ өлеш билгеләнә.
Җир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.
Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.
Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яки мәҗбүри хокукта булса, фасадны карап тоту якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.
Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.
4.6.1.5. Урамнарны,мәйданнарны, скверларны һәм башка җәмәгать урыннарын җитештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләүне булдырмау өчен кече күләмле савытларны (чүп савытларын, бакаларны) вакытлыча урнаштыру өчен махсус билгеләнгән.
Гражданнар (шәхси торак йорт хуҗалары), күпфатирлы йортлар белән идарә итүче оешмалар, шәхси эшмәкәрләр, юридик затлар, җирлек территориясендә үз эшчәнлекләрен гамәлгә ашыручы гражданнар (шәхси торак йортлар хуҗалары), калдыклар җыю өчен түбәндәге объектларга каты һәм зур габаритлы калдыклар җыюны башкаралар:
а) чүп кабул итү камерасына куелган контейнерлар;
б) контейнерлар (шул исәптән калдыкларны җиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган төрләргә бүлгәндә (текстиль, кәгазь, пыяла, пластмасса, полимер, азык-төлек, сортлана торган калдыкларга бүлгәндә);
в) махсус контейнерлар (бункерлар) яки зур габаритлы калдыклар өчен мәйданчыклар;
г) җиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган бункерлар;
д) билгеләнгән график буенча йә чакыру буенча, килешүдә каралган очракларда һәм әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән очракларда махсус автотранспорт;
е) чүп савытлары;

ж) калдыкларны алга таба чыгару өчен вакытлыча җыю урыннары.
4.6.1.6.Җитештерү һәм куллану калдыкларын вакытлыча туплау өчен
савытлар урнаштыру һәм аларны чистарту тиешле территорияләрне җыештыру өчен
җаваплы затлар тарафыннан башкарыла.
4.6.1.7. Каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгаруны тормышка
ашыралар:
- күп фатирлы йортлардан-билгеләнгән тәртиптә калдыклар белән эш итү
өлкәсендә эшчәнлек алып баручы юридик яки физик затлар ; ;
- индивидуаль торак йортлардан-торак йортларның хуҗалары мөстәкыйль
рәвештә йә билгеләнгән тәртиптә калдыклар белән эш итү өлкәсендә эшчәнлек алып
баручы юридик яки физик зат белән килешү буенча;
- калдыклар белән эш итү өлкәсендә билгеләнгән тәртиптә эшчәнлек алып
баручы юридик яки физик затлар – гомуми кулланылыштагы территорияләрдән һәм
калдыкларны вакытлыча туплау урыннарыннан;;
- башка территорияләрдән - хосусый эшмәкәрләр, юридик затлар, әлеге
территорияләргә хокукка ия булучылар, табигать саклау һәм санитар таләпләрне
үтәү шарты белән яки билгеләнгән тәртиптә калдыклар белән эш итү өлкәсендә
эшчәнлек алып баручы юридик яки физик зат белән килешү нигезендә мөстәкыйль
рәвештә.
4.6.1.8.Каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны мөстәкыйль рәвештә
чыгару калдыкларны сортларга аеру буенча махсуслаштырылган оешмаларга яки
калдыкларны урнаштыру объектларына башкарыла.
Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны чыгару моның өчен махсус
билгеләнгән урынга әлеге ремонтны башкаручы затлар тарафыннан мөстәкыйль
рәвештә башкарыла.
Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны вакытлыча саклау
урыннарына урнаштыру тыела.
4.6.1.9.Контейнер мәйданчыгыннан һәм аның янәшәсендәге территориядән
контейнерлардан чүп-чар транспортына төшкәндә коелган җитештерү һәм куллану
калдыкларын бетерү калдыкларны транспортлауны гамәлгә ашыручы оешма
хезмәткәрләре тарафыннан башкарылырга тиеш.
4.6.1.10.Калдыкларны ташу, авария хәлен булдырганда, транспортта
калдыклар белән кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне
юкка чыгара торган ысуллар белән гамәлгә ашырырга кирәк.
4.6.1.11.Төнлә җыештырганда тавышларны кисәтүче чаралар күрергә кирәк.
4.6.1.12.Йортлар һәм урамнар территориясе артында юыну һәм чистарту, урам
юлларына чүп-чар чыгару җайланмаларын урнаштыру тыела.
4.6.1.13.Чүп җыючыларга һәм яраланган чокырларга турыдан-туры ирекле
керү мөмкинлеген тәэмин итәргә кирәк.
4.6.1.14.«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль
законның 17 статьясындагы 2 өлеше нигезендә авыл җирлеге башкарма комитеты
Гражданнарны ирекле рәвештә җирлек территориясен җыештыру, төзекләндерү һәм
яшелләндерү эшләрен башкару өчен җәлеп итә ала.
Авыл җирлеге территориясен җыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү

эшләрен башкаруга җирлектәге төп эштән яки укудан буш вакытларында өч айга бер тапкырдан да ким булмаган буш вакытларында җәлеп ителергә мөмкин. Шул ук вакытта җирлек территориясен җыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләре дүрт сәгатьтән артык дәвам итә алмый.
Авыл җирлеге территориясен җыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен башкаруга халыкны җәлеп итү җирлек башкарма комитеты карары нигезендә башкарыла.
4.6.2. Язгы-җәйге чорда территорияне җыештыру үзенчәлекләре
4.6.2.1. Язгы-җәйге территорияне җыештыру 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр башкарыла һәм урамнарны, тротуарларны, мәйданнарны юдырту, су сибү һәм юдыру күздә тотыла.
Климат шартларына бәйле рәвештә, авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән язгы-җәйге җыештыру чоры үзгәртелергә мөмкин.
4.6.2.2. Урамнарның һәм мәйданнарның машиналар йөрү өлешенең бөтен киңлеген юарга кирәк.
4.6.2.3. Лотоклар һәм бордюраларны ком, тузан, чүп-чар җыюны юудан соң иртәнге сәгать 7дә төгәлләргә киңәш ителә.
4.6.2.4. Тротуарларны һәм ишегалды территорияләрен, яшел үсентеләрне һәм газоннарны юу һәм су сибү оешма һәм биналарның милекчеләре көче белән башкарыла.
4.6.2.5. Юл катламнарын һәм тротуарларны юарга, шулай ук тротуарларны юарга 23 сәгатьтән иртәнге 7 сәгатькә кадәр башкарырга киңәш ителә.
4.6.3. Көзге-кышкы чорда территорияне җыештыру үзенчәлекләре
4.6.3.1. Көзге-кышкы территорияне җыештыру 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр бара һәм чүп-чар, кар һәм боз, пычрак, хлоридлар катнашында ком сибүне күздә тота. Җәяүлеләр хәрәкәте булган зоналарда кеше һәм хайваннар сәламәтлегенә, үсемлекләргә, аяк киеменә зыян китерә торган химик реагентларны кулланудан (яки минимумга кадәр) баш тартырга кирәк.
Климат шартларына бәйле рәвештә, авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән көзге-кышкы җыештыру чоры үзгәртелергә мөмкин.
4.6.3.2. Барлык урамнарда, мәйданнарда, яр буйларында һәм скверларда яңа эреп чыккан карны тезәмнәргә һәм өемнәргә салу рөхсәт ителә.
4.6.3.3. Яшел үсентеләргә зыян китерсә, яшел үсентеләр территорияләрендә кар өю тыела.
4.6.3.4. Урам киңлегенә һәм хәрәкәт характерына карап, анда түшәкләрне йә йөрү өлешенең ике ягы буенча, йә бер яктан тротуар буенда, кирәкле юллар һәм юллар калдырып, йөрү өлешенә салырга кирәк.
4.6.3.5. Хлоридлар катнашмасына ком сибүне, кагыйдә буларак, кар явудан яки бозлавыктан кичекмәстән башларга кирәк.
4.6.3.6. Беренче чиратта, бозлавыкта төшү, күтәрелеш, юл чатлары, җәмәгать транспорты тукталышлары урыннары, җәяүлеләр кичүе сибү максатка ярашлы.
4.6.3.7. Тротуарларны хлоридларсыз коры ком сибәргә кирәк.
4.6.3.8. Түбәләрне кардан чистартуны һәм боз сөңгеләрен бетерүне түбәндәге куркынычсызлык чараларын тәэмин итеп башкарырга кирәк: дежурларны билгеләү, тротуарларны коймалау, биеклектә эшләүче затларның иминият җиһазлары белән

тәэмин итү.
4.6.3.9. Махсус оешмалар җыештыра торган юлларда карны түбәдән кар чыгаруга, юл катламнарыннан каймарганчы ташларга һәм алар белән уртак идәнгә салырга кирәк.
4.6.3.10. Йорт яны территориясен җыештыру, төзекләндерү буенча эшләр башкарганда, Идарәдә булган күпфатирлы йортларда яшәүчеләргә йорт яны территориясеннән кар чистарту һәм чыгару буенча эшләр башкару вакыты һәм урыны турында һәм йорт яны территориясендәге махсус техниканы җыештыруга комачаулаучы транспорт чараларын күчерү кирәклеге турында, әгәр мондый күчеш кирәк булса, хәбәр итәргә кирәк.
4.6.3.11. Барлык тротуарларны, ишегалларын, урамнарның, мәйданнарның машиналар йөрү өлешен, яр буйларын, базар мәйданнарын һәм башка участокларны кардан һәм кыргыч астындагы бозлы накаттан арындырырга һәм иртәнге сәгать 8гә кадәр ком сибәргә киңәш ителә.
4.6.3.12. Карны махсус бүлеп бирелгән урыннарга гына чыгару рөхсәт ителә.
4.6.3.13.Кар өю урыннары уңайлы подъездлар, кар өю өчен кирәкле механизмнар белән җиһазландырылган.
4.6.3.14. Урамнарны, мәйданнарны, күперләрне, плотиналарны, скверларны һәм бульварларны кардан һәм боздан чистартуны кичекмәстән кар явудан башларга һәм, беренче чиратта, магистраль урамнардан, автобус трассаларыннан, күперләрдән, плотиналардан һәм юлүткәргечләрдән, пычратмас өчен, транспортның өзлексез хәрәкәтен тәэмин итү өчен җитештерергә кирәк.
4.6.3.15.Урамнарны, юлларны, мәйданнарны җыештырганда, тиешле территорияләрне карап тоту өчен җаваплы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан кар чистарту техникасы үткәннән соң, прибордюр лотокларын җыештыруны, Корылмалар ягыннан да, юл аркылы чыгу урыннарын, башка корылмалар булмаган очракта, башка яктан да чистартуны тәэмин итәргә кирәк.
4.6.4. Торак территорияләрен карап тоту,
катнаш һәм сәнәгать корылмалары
4.6.4.1. Торак, катнаш һәм сәнәгать корылмалары территорияләрен карап тоту:
биналар, корылмалар, Корылмалар һәм коймалар фасадларын карап тоту;
күп катлы торак төзелеше территорияләрен карап тоту;
шәхси торак төзелеше территорияләрен карап тоту;
эчтәлек катнаш һәм сәнәгать корылмалары;
яшелләндерелгән территорияләрне һәм табигый үсемлекләрне карап тоту;
кече архитектура формалары.
4.6.4.2. Биналарның, корылмаларның, корылмаларның һәм коймаларның фасадларын карап тоту гамәлдәге кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.
4.6.4.3. Биналарның, корылмаларның, корылмаларның һәм коймаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән килештерелгән проект нигезендә, конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм Лоджа коймаларын,

карнизов, крылец һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычлар коймаларын, витрин, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтлый һәм төзекләндерә.;
тәэмин итү булу һәм карап тоту исправном торышы водостоков, водосточные торбалар һәм сливыва;
түбәне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту, куркынычсызлык чараларын тәэмин итү (дежурларны билгеләү, тротуарларны коймалау, биеклектә эшләүче затларның иминият җиһазлары белән тәэмин итү);
түбәдән һәм боздан түбәдән, козыреклардан, керү төеннәреннән вакытында чистарту, боз, кар һәм боз сөңгеләреннән, карнизлардан, балконнардан һәм лоджиялердән үз вакытында чистарту, агач ботакларын саклап калу чараларын тәэмин итү белән берге, агач ботакларын һәм түбәләрне һәм козырекларны, күзәкләрне кардан, боздан, боздан, боздан, кардан һәм боз сөңгеләреннән арындыру;
герметизацию, бизәү һәм чигү швов, ярыклар һәм сайлау;
отмосткаларны, цоколь тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;
фасадта урнаштырылган электр утларын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгылык башлану белән кертү;
фасадларны үз вакытында буяу, чистарту һәм юдырту, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйле рәвештә, ә коймалар 1 майга кадәр елына 1 тапкырдан да ким булмаган күләмдә түгел;
вакытында юу тәрәзәләр һәм витрина, элмә такталар һәм күрсәткечләр;
язулардан, рәсемнәрдән, игъланнар, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән чистартылды;
биналарны, корылмаларны һәм корылмаларны техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары белән каралган башка таләпләрне үтәү.
4.6.4.4.Кышкы вакытта биналарның хуҗалары (арендаторлары) һәм торак фонды белән идарә итүче оешмалар тарафыннан биналарның түбәләрен һәм керү төеннәренең түбәләрен кардан, боздан, боз сөңгеләреннән, шулай ук аларның барлыкка килүе, тупланы буенча кар өемнәре вакытында чистартылырга тиеш.
Тышкы су белән тәэмин ителгән түбәләрне, калынлыгы 30 см дан артык булган кар катламы барлыкка килүгә юл куймыйча, вакыт-вакыт кардан арындырырга кирәк, ә температура 0 градус һәм аннан да югарырак булганда-10 см. дан артык.
Биналарның һәм козырекларның түбәләрен кардан, боздан, боз сөңгеләреннән, шулай ук кардан чистарту әлеге Кагыйдәләрнең 4.6.3.8 пункты таләпләрен исәпкә алып башкарылырга тиеш.
4.6.4.5. Биналар аншлаглар, номер билгеләре, рәхмәт белдерүчеләр, истәлекле такталар, янгын гидранты күрсәткечләре, ә торак йортлар номер күрсәткечләре белән җиһазландырылырга тиеш.
Аншлаглар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш.
4.6.4.6. Тыю:
аерым детальләрне юкка чыгару яки үзгәртү, Яңа архитектура детальләрен төшерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа проемаларны урнаштыру, тәрәзә формасын үзгәртү, яңа балконнар һәм лоджияләр, эркерлар урнаштыру, балконнар арасында киңлек төзү, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма

комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән килешмичә генә балконнар арасында киңлек төзү һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу белән бәйле биналарның фасадларын үзгәртүгә бәйле барлык үзгәрешләр дә бар.;
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән килешмичә генә төрле растяжкалар, элмә такталар, элмә такталар, күрсәткечләр, флагштоклар, тышкы мәгълүмат чаралары биналары, корылмалары стеналарына беркетү;
авыл җирлеге башкарма комитеты белән килешмичә генә урам, бина, корылма номерлары, исеме күрсәткечләрен урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгән проект булмаса, бинаның фасадына һәм (яки) түбәсенә, корылмасына яки корылмасына, флагштокларга урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән килешмичә генә биналар, корылмалар һәм корылмалар фасадларында элмә такталар, белдерүләр, листовкалар һәм башка тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру;
бина түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чарны водосточные торбалар бүрәнәләренә ташларга.
4.6.4.7.Ишегалды һәм күп катлы торак төзелешен карап тоту торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.
4.6.4.8. Күп катлы торак йорт ишегалды территориясен карап тотуны үз эченә ала:
даими җыештыру, люкларны һәм карау һәм яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләрен, дренажларны, лотокларны, җибәрү торбаларын ремонтлау һәм чистарту;
инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәләрсез керү мөмкинлеген тәэмин итү;
гамәлдәге яшел үсентеләрне яшелләндерү һәм карау, әгәр кирәк булганда, гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләргә туры китереп, санитар кисүне һәм кисүне үткәрү;
кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.
4.6.4.9. Күпфатирлы торак йорт ишегалды территориясен карап тоту өчен җаваплы затлар тәэмин итәргә тиеш:
даими җыештыру һәм ишегалды территориясенең санитар торышын даими күзәтү;
ишегалды территориясен карап чыгу, квартал эчендәге юллар, тротуарлар, юллар, отмосткалар, ясалма корылмалар, кече архитектура формалары дефектларының килеп чыгу сәбәпләрен билгеләү максатыннан, аларны бетерү буенча чаралар күрү;
махсуслаштырылган булмаган биналарда сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар урнаштыру;
ишегалды территориясендә урнашкан биналарның һәм башка объектларның фасадларын көн саен чистартып, билгеләнмәгән урыннарда ябыштырылган белдерүләрдән арындыралар;
4.6.5. Гражданнар күпләп була торган урыннарны карап тоту
4.6.5.1.Гражданнар күпләп була торган урыннарны карап тоту гамәлдәге

кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.
4.6.5.2. Гражданнар күпләп була торган урыннарга керә:
халыкның ял итү урыннары - парклар, пляжлар, ял базалары;
актив ял итү һәм күңел ачу чаралары урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары;
сәүдә объектлары территорияләре-базарлар һәм ваклап сату объектлары (стационар булмаган сәүдә объектлары һәм хезмәт күрсәтү өлкәсе объектлары - автомобиль кибетләре (автолавкалар, автоприцеплар), цистерналар, арбалар, лоткалар (җыелма-сүтелә торган тент капламы булган күчерелмә Корылмалар), җәйге кафе, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары;
автомобиль стоянкалары, дача-төзелеш һәм гараж-төзелеш кооперативлары, яшелчә саклау кооперативлары, бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре урнашкан территорияләр.;
административ һәм җәмәгать бинаалары, бинаалар һәм учреждениеләр (театрлар, кинотеатрлар, мәдәният йортлары, мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, поликлиникалар)янындагы территорияләр;
зиратлар һәм мемориаллар.
4.6.5.3.Автомобиль стоянкалары, гараж-төзелеш кооперативлары, яшелчә саклау кооперативлары, гражданнарның бакчачылык һәм яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре билгеләнгән территорияләрне җыештыру бурычы әлеге объектларның милекчеләренә (хуҗаларына) йөкләнә.
4.6.5.4. Җаваплы затлар бурычлы:
Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге, авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар нигезендә гражданнар күпләп җыела торган урыннарны төзекләндерү буенча эшләрне башкару;
гражданнар күпләп җыела торган урыннарда вак-төяк чүп җыю өчен урналар урнаштырырга һәм аларны вакытында чистартырга;
тәүлекнең караңгы вакытында гражданнарның массакүләм тору урыннарын яктыртуны тәэмин итү;
территорияне чүп-чардан, пычрактан, тузаннан, кардан һәм боздан чистартуны оештырырга һәм тәэмин итәргә, шулай ук гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән территорияләрдән һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләнне (15 см дан артык) вакытлы чабып торырга, тәүлек дәвамында чабылган үләнне җыештырырга.
4.6.5.5. Пляжлар, базарлар территорияләре билгеләнгән санитар нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килергә тиеш.
4.6.5.6. Пляж территорияләре коткару чаралары, бәдрәфләр, медицина пунктлары, чүп-чар җыю өчен урналар, Пляж җиһазлары (тиресләрне, киенү кабиналары, ятаклар) белән җиһазландырылырга тиеш.
4.6.5.6.Базар территорияләре төзекләндерелергә, каты өслекләр һәм яңгыр һәм кар суларын агу өчен уклоннар булырга, бәдрәфләр, хуҗалык мәйданчыклары, контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, сууткәргеч һәм канализация булырга тиеш.

4.6.5.7.Гараж-төзелеш кооперативлары, ачык автомобиль стоянкалары территорияләре каты су үткәрә торган өслеккә һәм яңгыр сулары канализациясенә ия булырга, җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырылырга тиеш.
4.6.5.8. Гражданнар күпләп була торган урыннар территорияләрендә тыела:
сакларга тару һәм сәүдә җиһазлары, түгел билгеләнгән, моның өчен урыннарда;
территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;
моның өчен билгеләнмәгән урыннарда транспорт чараларын юу;
газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китерү;
өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;
повреждать кече архитектура формалары һәм перемещать аларны билгеләнгән урыннар;
сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан су, куас һәм сыра цистерналары, тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызу;
капиталь булмаган корылмалар урнаштыру.
4.6.6. Тышкы төзекләндерү элементларын карап тоту тәртибе
4.6.6.1. Тышкы төзекләндерү элементларын карап тотуга карата гомуми таләпләр.
4.6.6.1.1. Төзекләндерү элементларын карап тоту, һәйкәлләрне, мемориалларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, физик һәм (яки) юридик затлар тарафыннан, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек, хуҗалык алып бару, оператив идарә хокукында, яки милекче яки вәкаләтле зат белән килешүләр нигезендә башкарыла.
4.6.6.1.2. Физик һәм юридик затларга якын-тирә территорияләрдә урнашкан төзекләндерү элементларын карап тотуны оештыру тәкъдим ителде.
4.6.6.2. Ут элмә такталары, башка тышкы мәгълүмат чаралары, реклама, витриналар.
4.6.6.2.1. Төрле тышкы мәгълүмат чараларын (элмә такталарны) урнаштыру бары тик Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән эскизлар килешкәннән соң гына рөхсәт ителә.
4.6.6.2.2. Якты реклама һәм элмә такталардан файдаланучы оешмалар көн саен аларны тәүлекнең караңгы вакыты җитү белән үз эченә ала һәм урам утларын сүндереп тору вакытыннан да иртәрәк түгел, ә Якты көн җиткәннән дә соңга калмыйча сүндерә, янган газ-ут трубкаларын һәм электр лампаларын үз вакытында алыштыруны тәэмин итә.
4.6.6.2.3. Витриналар махсус яктырту приборлары белән җиһазландырылачак.
4.6.6.2.4. Газеталар, афишалар, плакатлар, төрле игъланнар һәм рекламаларны бары тик махсус урнаштырылган стендларда гына ачарга рөхсәт ителә.
4.6.6.2.5. Урам яктырту баганалары, биналарның, коймаларның һәм башка корылмаларның чылбыры игъланнарыннан чистарту әлеге объектларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.
4.6.6.3. Кече архитектура формаларын төзү, урнаштыру һәм карап тоту.
4.6.6.3.1. Физик яки юридик затлар тиеш каршындагы эчтәлеге кече

архитектура формаларын җитештерергә, аларны ремонтлау һәм буяу.
4.6.6.3.2. Киосклар, павильоннар, коймалар, газон киртәләре һәм тротуарлар, транспорт көтү павильоннары, телефон кабиналары, спорт корылмалары, афишалар һәм игъланнар һәм башка стендлар, реклама тумбалары, Транспорт һәм җәяүлеләр тукталышлары, эскәмияләр күрсәткечләрен елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә басарга кирәк.
4.6.6.3.3. Урам утлары фонарьларының таш, тимер - бетон һәм металл коймаларын, тәрәкләрне, трансформатор будкаларын һәм киоскларны, торак, иҗтимагый һәм сәнәгать биналарының металл капкаларын ике елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә, ә ремонтны-кирәк булганда.
4.6.6.4. Биналарны һәм корылмаларны ремонтлау һәм карап тоту.
4.6.6.4.1. Биналарны һәм корылмаларны эксплуатацияләү, аларны ремонтлау билгеләнгән кагыйдәләр һәм техник эксплуатацияләү нормалары нигезендә башкарыла.
4.6.6.4.2. Биналар һәм корылмаларның фасадларын агымдагы һәм капиталь ремонтлау, буяу биналарның һәм корылмаларның милекчеләренең техник торышына карап яки милекче белән килешү нигезендә башкарыла.
4.6.6.4.3. Аерым детальләрне юкка чыгару яки үзгәртү белән бәйле биналарның фасадларының төрле үзгәрешләре, шулай ук яңа тәрәзәләр урнаштыру һәм төп фасадка чыга торган ишек һәм ишек юлларын реконструкцияләү Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык бүлеге белән килештереп башкарыла.
4.6.6.4.4.Оешмалар, учреждениеләр, предприятиеләр, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә, биналарга хокукка ия булучылар, шулай ук йорт һәм корылмаларның милекчеләре, урам атамаларын һәм расланган үрнәктәге номер билгеләрен күрсәтеп, биналарда күрсәткечләргә ия булырга тиеш, ә почмак йортларында – кисешүче урамнар исемнәре.
4.6.7. Территорияләрне яшелләндерү эшләре
яшел үсентеләрне карап тоту буенча
4.6.7.1. Яшелләндерү элементлары
4.6.7.1.1.Яшелләндерү элементларын булдырганда уңайлы җәяүлеләр мохитен оештыру, аралашу өчен уңайлы мохит булдыру, җәмәгать киңлекләрен яшелләндерү элементлары белән баету, шулай ук территориядә җәяүлеләр һәм велосипед юллары челтәрен, кешеләрне җәлеп итү үзәкләрен булдыру принципларын исәпкә алырга киңәш ителә.
4.6.7.1.2.Яшелләндерү-территорияне төзекләндерүнең һәм Ландшафтлы оештыруның составлы һәм кирәкле өлеше, ул җирлекнең гамәлдәге һәм/яки яңа булдырыла торган табигый комплексларны актив кулланып, тотрыклы мохитен формалаштыруны, шулай ук җирлек территориясендә элек барлыкка килгән яисә башта булган табигый мохитне сак тотуны тәэмин итә.
4.6.7.1.3.Яшелләндерү эшләрен комплекста һәм җирлекнең гомуми "яшел" каркасы контекстында планлаштырырга кирәк, ул барлык халык өчен дә оештырылмаган ландшафтларга керү мөмкинлеге, спорт белән шөгыльләнү һәм аралашу, физик комфорт, шәһәр тирәлегенең визуаль һәм экологик характеристикаларын яхшырту мөмкинлеге бирә.

4.6.7.1.4.Утыртмаларның төрләрен сайлап алуга карап, утыртмаларның күләмле-пространстволы структурасын билгеләргә һәм яшелләндерелгән территорияләр участокларының үзара һәм торак пункт төзелеше белән үзара визуаль-композицион һәм функциональ бәйләнешләрен тәэмин итәргә кирәк.
4.6.7.1.5. Эшләрне җирле үзидарә органнары тарафыннан алдан эшләнгән һәм расланган төзекләндерү проекты буенча башкарырга кирәк.
4.6.7.1.6. Һаваның пычрану дәрәҗәсе югары булган шартларда күп катлы агачкуак утыртмалары булдырырга киңәш ителә: җилләтү - ябык типтагы (крон кушылу)
Яхшы режимда, җилләтү начар булганда - ачык, фильтрлау тибындагы (кроннарны кушу).
4.6.7.1.7.Җирлек территориясендә бер адымга якын урнашкан сыйфатлы яшелләндерелгән территорияләр оештыру максатка ярашлы. Яшел киңлекләрне, тотрыклы үсеш концепциясен һәм әйләнә-тирәлеккә сак карашны исәпкә алып, актив куллану өчен җайлаштырылган итеп проектларга киңәш ителә.
4.6.7.1.8.Яшелләндерү киңлекләрен проектлаганда биотөрлелек һәм шәһәр тирәлегендә яшелләндерелгән элементларның өзлексезлеге факторларын исәпкә алырга, шәһәр эчендәге экосистемалар бәйләнешләрен саклау өчен Яшел «каркаслар» проектларын булдырырга киңәш ителә.
4.6.10. Җирлек территориясен яктырту
4.6.10.1. Урамнар, юллар, мәйданнар, күперләр, җәяүлеләр аллеялары, җәмәгать һәм рекреацион территорияләр, торак кварталлар, микрорайоннар, торак йортлар, сәнәгать һәм коммуналь оешмалар территорияләре, шулай ук керү аркалары, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, торак пунктлар турында мәгълүмат элементлары тәүлекнең караңгы вакытында җирлек башкарма комитеты раслаган расписание буенча яктыртылырга тиеш.
Әлеге объектларны яктырту бурычы аларның милекчеләренә яки вәкаләтле милекчеләренә йөкләнә.
4.6.10.2.Җирлек территориясен яктырту, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затлар белән килешүләр буенча, билгеләнгән тәртиптә бирелгән җир кишәрлекләренең милекчеләре булып торучы энергия белән тәэмин итүче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.
4.6.10.3. Урамнарны яктырту челтәрләрен төзү, эксплуатацияләү, агымдагы һәм капиталь ремонтлау махсус оешмалар тарафыннан җирлекнең башкарма комитеты белән килешүләр буенча башкарыла.
4.7. Хайваннарны тоту
4.7.1.Йорт хайваннарын тотуның төп принциплары, шартлары, этләрне урамда йөртү Кагыйдәләре «Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында»2014 елның 7 мартындагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.
4.7.2.Авыл хуҗалыгы хайваннарын авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан махсус бирелгән урыннарда, хуҗасы яки вәкаләтле зат күзәтүе астында, көтүлекләр алып барыла. Йорт кошлары йорт яны территорияләре эчендә яки көтүлекләрдә хуҗалар күзәтүе астында гына булырга тиеш.
4.8. Авыл мохитенә карата аерым таләпләр

4.8.1. Торак мохитне, урамнарны һ·ем юлларны т·өзекл·ендер·ү объектларын, м·ед·еникөнкүреш хезм·ете күрс·ет·ү объектларын проектлаганда торак пунктларның
халыкның аз х·ер·ек·етл·енүче төркемн·ере өчен уңайлы булуы, шул ис·епт·ен ·елеге объектларны халыкның аз х·ер·ек·етл·енүче төркемн·ерен йөртүг·е ярд·ем итүче элементлар һ·ем техник чаралар бел·ен т·еэмин итү каралырга тиеш.
4.8.2. Халыкның аз х·ер·ек·етл·енүче төркемн·ерен йөртүг·е ярд·ем ит·е торган техник чараларны һ·ем җайланмаларны проектлау, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документациясе нигезенд·е яңа төзелешт·е гам·елг·е ашырылырга тиеш.
4.9. Территорияне б·ейр·емч·е биз·еү
4.9.1.Авыл җирлеге территориясен б·ейр·емч·е биз·еү авыл җирлеге башкарма комитеты карары бел·ен д·еүл·ет һ·ем җирле б·ейр·емн·ер, ист·елекле вакыйгалар бел·ен б·ейле чаралар үтк·ерү чорында башкарыла.
Биналар, корылмаларны р·есмил·ештер·ү җирлек территориясен б·ейр·емч·е биз·еү концепциясе кысаларында аларның хуҗалары тарафыннан башкарыла.
4.9.2.Авылда тантаналы һ·ем бәйрәм чаралары үткәрүгә бәйле эшләр оешмалар тарафыннан мөст·екыйль р·евешт·е үз акчалары хисабына, шулай ук ·елеге максатларга җирлек бюджетында каралган акчалар чикл·еренд·е җирлек башкарма комитеты бел·ен килешүл·ер буенча гам·елг·е ашырыла.
4.9.3.Б·ейр·ем биз·елеше милли флагларны, лозунгларны, гирляндаларны, панноларны элү, декоратив элементлар һ·ем композициял·ер, стендлар, киосклар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук б·ейр·ем иллюминациясе урнаштыру.
4.9.4.Б·ейр·ем биз·елеше концепциясе чаралар программасы һ·ем объектларны һ·ем б·ейр·ем биз·елеше элементларын урнаштыру схемасы бел·ен билгел·ен·е.
4.9.5. Б·ейр·ем биз·елеше элементларын ·езерл·ег·енд·е һ·ем урнаштырганда юл х·ер·ек·етен җайга салуның техник чараларын төшерерг·е, җимерерг·е һ·ем начарайтырга рөхс·ет ителми.
V. ·елеге кагыйд·ел·ернең үт·елешен контрольд·е тоту
5.1.Физик һ·ем юридик затлар, вазыйфаи затлар җирлек территориясен төзекл·ендер·ү буенча ·елеге Кагыйд·ел·ерд·е билгел·енг·ен тал·епл·ернең үт·елешен т·еэмин ит·ерг·е тиеш.
5.2.Ә·лаге кагыйд·ел·ерне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һ·ем Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һ·ем кагыйд·ел·ерне үз эчен·е алган ·елеге Кагыйд·ел·ернең нигезл·ем·ел·еренн·ен тыш) нигезенд·е җаваплылыкка китер·е.
5.3.Төзекл·ендер·ү өлк·есенд·еге законнар һ·ем муниципаль хокукый актлар тал·епл·ерен үт·ем·ег·ен яки тиешенч·е үт·ем·ег·ен өчен җаваплылыкка тарту зат күрс·ет·елг·ен тал·епл·ерне үт·еүд·ен һ·ем җиберелг·ен җитешсезлекл·ерне бетерүд·ен азат итми.
Татарстан Республикасы
Балык Бист·есе муниципаль районы
Югары Ырга авыл җирлеге башлыгы Багаутдинов Р.Н.